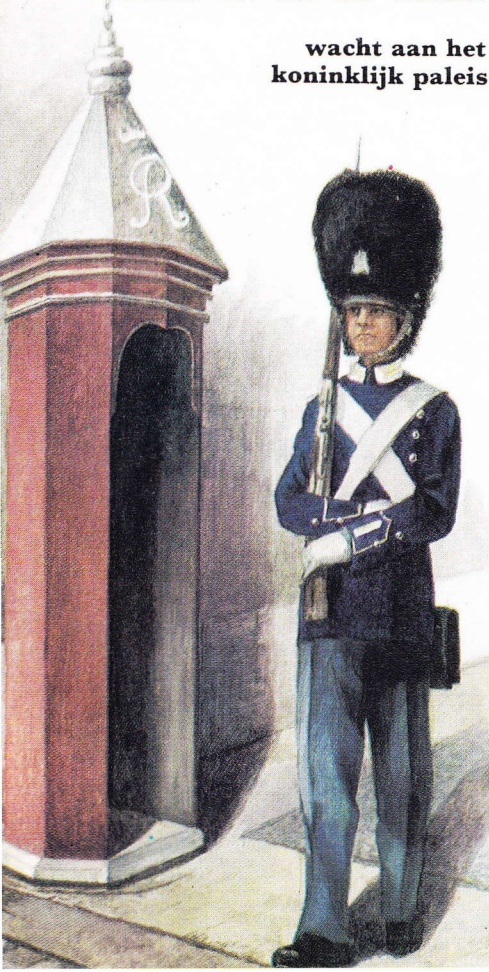

Het land van de kleine zeemeermin

Het kasteel van Kronborg aan de Sonttoll is het zinnebeeld van het grote verleden van Denemarken. Van hieruit bewaakten kanonnen de smalle zeeëngte tussen Helsingør in Denemarken en Helsingborg in Zweden, die de verbinding vormt tussen de Noord- en de Oostzee.

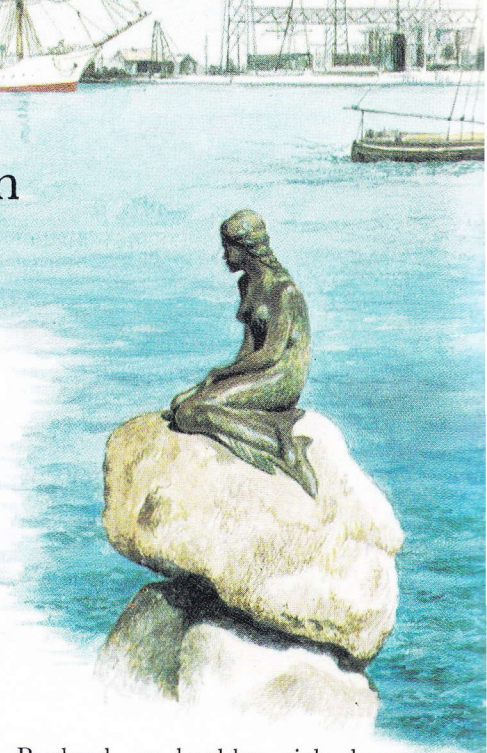
Denemarken was lange tijd een belangrijke zeevarende mogendheid. Vanaf de 16e, 17e eeuw echter begon de macht van het schiereiland te tanen. In 1659 bestormden de Zweden Kopenhagen. Zij werden de nieuwe heersers op en rond de Oostzee. Omstreeks 1700 nam Denemarken, samen met Polen en Rusland de wapens op tegen Karel XII van Zweden. Ondanks het feit dat Zweden

wacht aan het koninklijk paleis

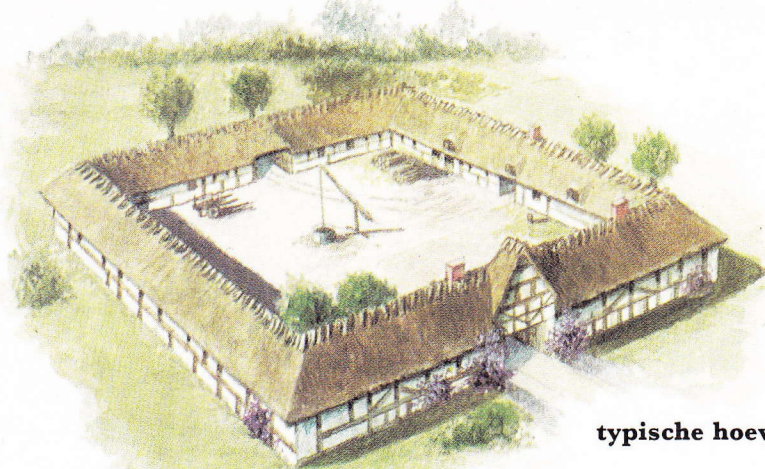

werd verslagen en Karel XII sneuvelde tijdens een poging om Noorwegen te veroveren, wist Denemarken toch weinig munt te slaan uit deze toestand. Slechts een gedeelte van Sleeswijk, dat steeds de zijde van Zweden had gekozen, werd ingelijfd. Al was de politieke macht van de Denen in Europa fel verzwakt, elders lieten ze toch nog van zich spreken. Zij vestigden hun koloniale macht op Groenland, IJsland, de Faer-Oer Eilanden, in West-Indië en in Guinea.

Onder invloed van Christian Ditlev Reventlow, hoofd van de Rekenkamer, werd in 1788 een belangrijke landbouwhervorming doorgevoerd. Er werd een einde gesteld aan de persoonlijke afhankelijkheid van de boeren ten overstaan van de landheren. Aan deze gebeurtenis herinnert nog steeds de vrijheidszuil tegenover het centraal station van Kopenhagen. Deze hervorming wordt tevens aangezien als het beginpunt van de Deense democratie, beginpunt dat dus nog vóór de Franse revolutie valt. Deze hervorming had een grote invloed, vooral op sociaal en economisch gebied. Ze opende de weg naar persoonlijke vrijheid, naar het bezit van een eigen bedrijf en naar een nieuwe landbouwtechniek. In 1765, vóór de agrarische hervorming, telde Denemarken inderdaad slechts ongeveer 6000 eigen landbouwbedrijven en 55 000 pachtbedrijven, waarvan de boeren persoonlijk van de landheren afhingen. In 1835 waren er reeds 42 000 eigen bedrijven tegen 25 000 pachtbedrijven. Tijdens de Napoleontische oorlogen kregen de Denen zware klappen te verduren. Zij waren getreden tot de bond van neutrale landen, gevormd op initiatief van

Rusland, en haalden zich daarvoor de vijandschap van Engeland op de hals. Door Engelse overwinningen in 1801 (Nelson) en in 1807 werd de Deense vloot zwaar gehavend; slechts enkele schepen konden worden gered. Deze nederlagen stelden een einde aan de Deense macht op zee. Ook Noorwegen had zich van Denemarken losgescheurd. De jaren na het Congres van Wenen waren voor het schiereiland een ware crisisperiode. De landbouw werd nog op primitieve manier beoefend en de opbrengst ervan was onvoldoende. De meerderheid van de bevolking aanvaardde lijdzaam het vorstelijk absolutisme. Na 1830 kon het land zich geleidelijk hervatten. De herleving uitte zich het eerst op cultureel gebied. De beeldhouwer Thornwaldsen werd één der best gekende vertegenwoordigers van het neo-klassicisme. Wat de wetenschappen betreft, leverde H.C. Oersted baanbrekend werk op het gebied van de elektriciteit. Ingemann vervulde in de letterkunde een rol, die men met die van Hendrik Conscience bij ons zou kunnen vergelijken. In zijn historische

typische hoeve

romans deed hij het grootse verleden van zijn volk herleven. Een grotere faam kende Hans Christiaan Andersen, de grote kindervriend, de schrijver van de meest gelezen sprookjes ter wereld. Het beeldje van de kleine zee-meermin te Kopenhagen, gebeeldhouwd door Edvard Eriksen, is één van zijn sprookjesfiguren.

Steeds wisten de Denen in hun land de hervormingen op vreedzame manier door te voeren, terwijl ze elders meestal met bloedvergieten gepaard gingen. In 1849 werd de grondwet ingevoerd, waardoor Denemarken een democratisch staatsbeleid kreeg met een volksvertegenwoordiging, rechtstreeks verkozen door het algemeen stemrecht.

Toen in 1864, na de oorlog tegen Pruisen en Oostenrijk, Sleeswijk, Holstein en Lauenburg verloren gingen, was dit voor de Denen een spoorslag om op binnenlands gebied terug te winnen, wat ze in het

Vanaf de 16e, 17e eeuw gingen de macht en de invloed van Denemarken in Noord-Europa stilaan achteruit. Ze veroverden nochtans koloniën in verschillende gebieden buiten Europa. Een belangrijke agrarische hervorming werd doorgevoerd, die de weg opende voor de democratie. Denemarken kent op wetenschappelijk en cultureel gebied grote namen, o.a. Oersted en de nog steeds populaire Hans Christiaan Andersen.

buitenland hadden verloren. Ze voerden nogmaals een hervorming van het landbouwbedrijf door om de concurrentie van het buitenland op het einde van de 19e eeuw te kunnen doorstaan. Men ging zich vooral toeleggen op intensieve veeteelt en zuivelproductie. Ook ontwikkelden zich nieuwe industrieën. In 1924 nam de arbeiderspartij de regering over; die was tot dan toe in handen geweest van vertegenwoordigers van de boeren.

Hoewel Denemarken geen deel had genomen aan Wereldoorlog I, verloor het toch enkele kolonies. De Westindische Eilanden werden verkocht aan de Verenigde Staten en IJsland verkreeg in 1944 de onafhankelijkheid.

kasteel van Kronborg